

PULKVEDI OSKARU KALPAKU PIEMINOT

Kad 1917. gadā Krievijā izceļas revolūcija, pulkvedis leitnants Oskars Kalpaks demobilizē savu pulku un atgriežas Latvijā. Pienāk 1918. gads ar lielām pārmaiņām visā pasaulē. Janvārī Amerikas prezidents Vudrovs Vilsons (Woodrow Wilson) 14 punktus deklarē pašnoteikšanas tiesības visām tautām. To izmanto mūsu kaimiņi, kuŗu teritorijās neatradās svešs kaŗaspēks, un jau februārī Igaunija un Lietuva pasludina savu neatkarību. Latvija savu valsti varēja proklamēt tikai pēc 11. novembra pamiera, 18. novembrī. Uz pamiera līguma pamata, ko vēlāk apstiprināja Versaļas miera līgums (28.6.1919.), vācu armijai bija jāatstāj Latvijas teritorija, bet gan tikai pakāpeniski, līdz tam laikam, kamēr Sabiedrotie to atzīst par vajadzīgu, ar to bija domāts aizturēt varbūtēju krievu uzbrukumu. Bet, kad, sarkanos karogus plivinot, Vācijā varu pārņēma zaldātu padomes un sabruka vācu regulārā armija, tā aizbrauca mājās, atstājot valsti bez aizsardzības. Palika tikai landesvērš, kā sastāvā bija vācbalti un dažas Vācijas valsts kaŗaspēka vienības. Tām, protams, neinteresēja Latvijas valsts aizstāvēšana. Valdībai nekavējoties bija jādomā par

kaŗaspēka formēšanu. Kalpaku Liepsalās sasniedz ziņa, ka Rīgā tiek vervēti brīvprātīgie Latvijas armijai. Kalpaks pie-sakās.

Latviešiem ir sešas vienības: Instruktoru rezerve, Skolnieku rota, Latgales virsnieku rota, Latgales apakšvirsnieku rota, Cēsu rota un 2. Rīgas apsardzības rota. (1. un 3. rotas bija nonākušas komunistu propagandas ietekmē un bija jāizformē). Šīs vienības, kad valdības izraudzītais komandieris, kapteinis Jānis Balodis bija atteicies tās vadīt, nonāca Kalpaka padotībā, kopā ar 700 vīru. No austrumiem Latvijā sāka ieplūst sarkanarmija, to starpā grupa latviešu strēlnieku. Valdībai pirmajās dienās nebija ne graša naudas, nebija telpas sedēm, nebija arī nekādas varas. „Tā bija stipra vienīgi ar taisno lietu, tautas vairākuma taisnīgām prasībām pēc brīvības”, atceŗas Kārlis Ulmanis. Sarkanie tuvojās un valdība nolemj Rīgu atstāt un pārceŗas uz Jelgavu. Kalpaks dod pavēli 3. janvārī pulcēties Daugavas krastā pie pontonu tilta, lai atietu uz Jelgavu. Tas bija pārbaudījuma brīdis ikvienam brīvprātīgajam – sekot nepazīstamam pulkvedim, vai palikt un gaidīt latviešu strēlnieku ienākšanu, kas

solīja latviešus atbrīvot no vācu varas. Trūka jebkādas informācijas par valdības nodomiem. Izšķiršanās bija katra personīga lieta. Iznākumā no 700 Kalpaka rīcībā izsijājās 220 vīri, nepilnas divas rotas. Šo vienību nosauca par Kalpaka bataljonu. Krievu vienības strauji tuvojās un valdība atstāja Jelgavu 5. janvārī, pārceŗoties uz Liepāju. Sekoja Kalpaks, kam ar kaujām bija jātraucē sarkano virzīšanās, lai iegūtu vairāk laika Kurzemē palīgspēku organizēšanai. Līdzīgs uzdevums bija arī vāciešu 435 vīru zemes sargu vienībai kapteiņa fon Bekmana (von Beckmann) vadībā. Kalpaka bataljonu, kas bija apmeties Liepaucē, naktī negaidot pārsteidza krievu vienības, ar nodomu to iznīcināt. Izlūkošana dienā neatrada ienaidnieku tuvumā. Uzvaru deva Kalpaka ātrā un atjautīgā vadība pret skaitliski stiprākiem spēkiem – latviešu strēlnieku bataljonu (kas bija pilnā sastāvā), pastiprinātu ar jātnieku eskadronu. Pirmā kauja par Latvijas neatkarību bija godam izturēta, gan ar sāpīgiem zaudējumiem: 4 krituši un 8 ievainoti. Šī bija arī pirmā kauja latviešiem pret latviešiem, diemžēl, ne pēdējā. Līdz kaujai, varbūt, tikai retais kurzemnieks zināja, ka mums

ir savs latviešu bataljons. Ziņa par cīņas iznākumu kļuva zināma iedzīvotājos; uzvara deva paļāvību saviem spēkiem kaŗavīriem un reizē auga arī kaŗavīru ticība, paļāvība un mīlestība uz savu vadoni. Neskatoties uz gūto uzvaru, atiešana bija jāturpina, jo tanī dienā lielinieki uzbruka arī Rādena (zemes sargu) rotai un piespieda to atstāt Auci. Par nākošo pretestības līniju kļuva Venta. Kalpaks jau no Liepauces bija komandējis kpt. Balodi uz Liepāju ar ziņojumu par frontes stāvokli un saņemt informāciju ko dara un darīs Liepāja. Tas atgriezās 20. janvārī ar gaužam bēdīgām ziņām: Liepājā valdot pānīka, daži atstājot valsti, bet par Kalpaka bataljonu klīdušas baumas, ka tas kaujās iznīcināts. Šāda graujoša informācija padarīja Kalpaku tikai stiprāku un cietāku un radīja viņā apziņu, ka paļauties var tikai uz saviem spēkiem. Ik vienā rīcībā parādās apbrīnojamā Kalpaka ticība sev un savai, it kā no augstākas varas piešķirtai sūtībai, viņa nelokāmā apņēmība un dzelzainā griba savu uzņemto

cīņu turpināt, neskatoties ne uz kādiem apstākļiem. Vērotājam no malas, tā drīzāk varēja likties godkārtīga karstgalvja bezcerīga, bet riskanta avantūra. 22. janvārī tika izdarīts pirmais uzbrukums, lai sakautu sarkano spēkus un pārņemt iniciatīvu. Uzbrukumā piedalījās Rādena rota un Cēsu rota. Tā kā no bataljona iesaistīta bija tikai viena rota, Kalpaks kaujā nepiedalījās, to vadīja Rādens. Rezultāts bija katastrofāls. Vācu vienība tika sakauta, pirms tai varēja palīdzēt Cēsu rota. Pretinieks nekavējoties uzbruka Skrundai un padziņa no tās vācu zemes sargus. Šī iemesla dēļ arī Kalpakam vajadzēja atstāt pēdējo izdevīgo aizstāvēšanās pozīciju, Ventas krastus. Tas atkāpās un apmetās Kalvenes Aizupjos, vairs tikai ap 50 km. no Liepājas. Kalpakietis plkv. Arvīds Krīpens atceŗas: „Klāt bija visasākās krīzes brīdis. . . Un tomēr Kalpaks ar saviem vīriem palika joprojām frontē un viņa cīņas griba arī tik ļaunā situācijā nebūt nebija salauzta. . . Krīze bija iestājusies, bet ne (Turpinājums 7. lpp.)

Latviešu koklētāja Līga Griķe guvusi uzvaru Londonā notikušā konkursā “Grand Prize Virtuoso”

Jāzeps Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas kokles klases studente Līga Griķe ieguvusi pirmo vietu Londonā notikušā konkursā “Grand Prize Virtuoso”, informējusi Latvijas Koklētāju biedrības pārstāve Anda Eglīte.

Konkursā, kurā, iesūtot video ierakstus ar savu programmas atskaņojumu, piedalījās mūzi-

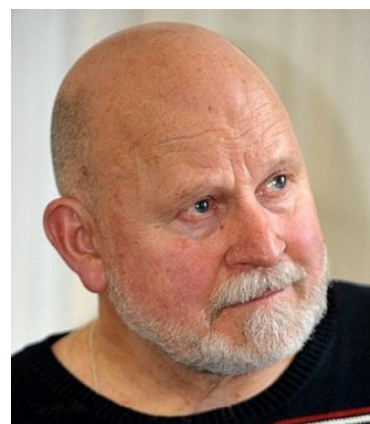
ķi no visas pasaules, latviešu jaunā koklētāja tika novērtēta ar augstāko punktu skaitu stīgu instrumentu kategorijā līdzās tādiem instrumentiem kā vijole, čells un arfa. Līdz ar uzvaru konkursā Griķe marta beigās uzaicināta uzstāties Londonas “Royal Albert Hall” konkursa uzvarētāju apbalvošanas ceremonijā.

Griķes uzvara šajā konkursā ir unikāls, iepriekš nebijis starptautisks panākums latviešu koklei un tās spēlētājam. Mūsu nacionālais instruments un spēle uz tā, sacenšoties ar akadēmisko stīgu instrumentu virtuoziem, ir novērtēta visaugstākajā profesionālajā un mākslinieciskajā līmenī, paudusi Eglīte.

Līga Griķe ir 18 gadus veca Jāzeps Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Andas Eglītes kokles klases pirmā kursa studente. Viņa ir daudzu starptautisku un Latvijas konkursu laureāte, tostarp 2015. gadā konkursā “Ineses Galantes talanti” pirmās vietas ieguvēja. Savukārt vēl pavisam nesen - februāra beigās - Griķe debitēja uz Liepās ģildes skatuves, kur kopā ar Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra mūziķiem un diriģentu Andri Vecumnieku atskaņoja pasaules slavenā komponista Antonio Vivaldi koncerta “Pavasaris” transkripciju koklei.

irlv.lv

Pēteris Vasks un Gunārs Birkerts kļuvi par RLB Goda biedriem

Pēteris Vasks. Foto: LETA.

Gunārs Birkerts. Foto: LETA.

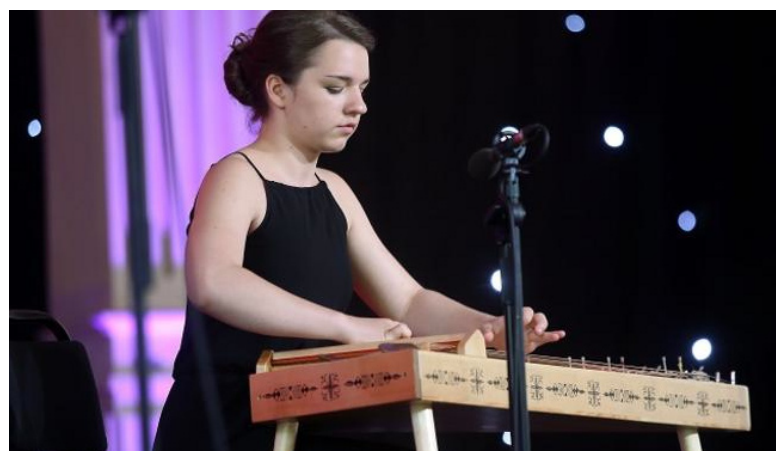
3. martā Rīgas Latviešu biedrības (RLB) Zelta zālē svinīgā ceremonijā, pasniedzot biedrības sudraba Goda zīmes un sudraba Goda biedra kartes, notika jaunievēlēto RLB goda biedru – Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) jaunās ēkas architekta Gunāra Birkerta un komponista Pētera Vaska – godināšana, portāls la.lv uzzināja LNB.

Par RLB Goda biedriem RLB biedru pilnsapulce uz mūžu ievēlēja izcilus mākslas, kultūras un zinātnes darbiniekus vai personas, kam ir lieli nopelni RLB mērķu īstenošanā. Gunāru Birkertu ceremonijā pārstāvēja LNB direktors Andris

Vilks.

RLB – senākās latviešu organizācijas, dibinātas 1868. gadā, Goda biedra statuss iedibināts 1870. gadā un biedrības pastāvēšanas 147 gados to nesuši 54 ievērojami valstsvīri, kultūras, zinātnes un sabiedriski darbinieki, starp viņiem bijušie Valsts prezidenti Guntis Ulmanis un Vaira Viķe – Freiberga, zinātnieki Jānis Stradiņš un Viktors Hausmanis, literāri Imants Ziedonis un Andris Kolbergs, Ēriks Hānbergs, mūzikologs Oļģerts Grāvītis, komponists Raimonds Pauls un citi.

la.lv

Koklētāja Līga Griķe uzstājas festivālā “Summertime - aicina Inese Galante” koncertā Dzintaru koncertzālē 2015. gada augustā. Foto: Ieva Čika, LETA.